

شرح المفردات (توضیح کلمات)

کلمه	نوع کلمه	ترجمه
لا یسخرُ	فعل - ثلاثی مجرد	نباید مسخره کنند
عسی	فعل (غیر قابل تغییر)	شاید
أَنْ یكونوا	فعل (ناقصه) ^۱	که باشند
أَنْ یکنَّ	فعل (ناقصه)	که باشند (سوم شخص جمع مونث)
لا تلمزوا	فعل نھی - ثلاثی مجرد	عیب جویی نکنید
لا تنازروا	فعل نھی - ثلاثی مزید	به یکدیگر لقب زشت ندهید
بئسَ	فعل (غیر قابل تغییر)	چه بد است (فعل ذم: سرزنش)
الفسوق	اسم (مصدر)	آلودگی به گناه
لَمْ یثُبْ	فعل مضارع - ثلاثی مجرد	توبه نکرد (در متن درس: توبه نکند)
إثم	اسم	گناه (مترادف: ذنب، جریمه، خطیئة، جُنَاح)
لا تجسسوا	فعل نھی - ثلاثی مزید	جاسوسی نکنید (مصدر آن: تجسس)
لا یغتبَ	فعل نھی - ثلاثی مجرد	غیبت نکند
بعضکم	اسم (مضاف)	یکی از شما
لحم	اسم	گوشت
میت	اسم (صفت)	مرده
کرهتُم	فعل ماضی - ثلاثی مجرد	ناپسند دانستید (در متن درس: نفرت دارید)
اتَّقوا	فعل امر - ثلاثی مزید	از خدا پروا کنید (بترسید)
تَوَاب	اسم (مبالغه، بر وزن فَعَال)	بسیار توبه پذیر
قَدْ	حرف (تقلیل)	گاهی
العُجْب	اسم (مصدر)	خودپسندی (مترادف: تکبر)
خفیّ	اسم (صفت)	پنهان
أَنْ تَعیبَ	فعل مضارع	که عیب جویی کنی (مضارع التزامی)

^۱ - در درس‌های آینده با «أفعال ناقصه» و معانی آنها آشنا خواهید شد.

لقب ندهید	فعل نهي	لا تُلقَّبوا
حرام نمود	فعل ماضی (ثلاثی مزید)	حَرَّمَ
مسخره کردن	اسم (مصدر ثلاثی مزید)	الاستهزاء
نامیدن	اسم (مصدر ثلاثی مزید)	تسمية
رسواسازی	اسم (مصدر ثلاثی مجرد)	فَضْح
گناهان بزرگ	اسم (جمع مکسر: کبیره)	کبائر
ارتباط برقرار کردن با یکدیگر	اسم (مصدر ثلاثی مزید)	التواصل

اعلموا

اسم التفضيل و اسم المكان

۱. اسم تفضیل

«اسم تفضیل» یکی دیگر از اسم‌هایی است که از «فعل» ساخته می‌شود. این اسم با هدف مقایسه بین دو چیز و بیان مفهوم برتری یکی نسبت به دیگری به کار می‌رود. این اسم در زبان عربی بر دو وزن «أَفْعَلٌ» و «فُعَلَى» دیده می‌شود:

مانند: أَفْضَلُ، أَعْلَمُ، أَجْمَلُ، أَكْبَرُ، أَصْغَرُ... / كُبْرَى، صُغْرَى، عُظْمَى، فُضْلَى...

اگر این اسم با حرف «من» به کار رود، معنای «صفت برتر» می‌دهد. مانند:

هو أَفْضَلُ مِنَ الْآخِرِينَ: او از دیگران برتر است.

أَنْتَ أَعْلَمُ مِنِّي: تو از من داناتر هستی.

اگر این اسم به اسمی (مفرد یا جمع) اضافه شود، معادل «صفت عالی» است. مانند:

آسیا أكبر قارة في العالم: آسیا بزرگ‌ترین قاره در جهان است.

روسيا أكبر البلاد في العالم: روسیه بزرگ‌ترین کشور در جهان است.

نکته ۱: گاهی از اوقات، اسم تفضیل به «الف» یا به یک «حرف مشدد» ختم می‌شود. مانند:

جبل دماوند أعلى جبل في إيران: کوه دماوند بلندترین کوه در ایران است.

أحب الناس أنفعهم للآخرين: محبوب‌ترین مردم سودمندترینشان نسبت به دیگران است.

نکته ۲: برخی اسامی با هدف بیان رنگ نیز بر همین وزن «أفعل» به کار می‌روند که در این صورت اسم

تفضیل نیستند. مانند: أخضر (سبز)، أحمر (قرمز)، أزرق (آبی)....

نکته ۳: دو کلمه «خَيْر» و «شَر» در اصل بر همین وزن (أفعل: أَخَيْر - أَشَر) بوده‌اند که (همزه) آن بر اثر کثرت استعمال حذف شده است. مانند:

(تفكر ساعة خيرٌ من عبادة سبعين سنة: یک ساعت اندیشیدن بهتر از هفتاد سال عبادت است)

(شَرّ الناس من لا يعتقد الأمانة: بدترین مردم کسی است که پایبند به امانت نباشد)

نکته ۴: مونث «أفعل» بر وزن «فُعلى» به کار می‌رود. مانند: كُبْرَى، صُغْرَى، فُضْلَى، ...

زينب الكبرى: زينب بزرگ‌تر، فاطمة الصغرى: فاطمه کوچک‌تر

اما اسم تفضیل در مقام مقایسه بین دو اسم مونث غالباً بر وزن «أفعل» مورد استفاده قرار می‌گیرد. مانند: زينب أكبر من فاطمة: زينب از فاطمه بزرگ‌تر است.

نکته ۵: اسم تفضیل غالباً به صورت مکسر و بر وزن «أفاعِل» جمع بسته می‌شود. مانند:

أفضل ← أفاضل، أرذل ← أراذل، أكبر ← أكابر، أعظم ← أعظم....

إذا ملك الأراذل هلك الأفاضل: آن‌هنگام که فرومایگان به قدرت برسند، دانایان از بین می‌روند.

۲. اسم مکان: یکی دیگر از کلماتی است که از فعل ساخته می‌شود. این اسم در زبان عربی غالباً بر وزن «مَفْعَل» و در برخی موارد بر وزن «مَفْعِل» و «مَفْعَلَة» است.

«مَفْعَل» ← مطبخ: آشپزخانه، ملعب: ورزشگاه، مصنع: کارخانه، مطعم: رستوران...

«مَفْعِل» ← منزل: خانه، محمل: کجاوه، مغرب: محل غروب، مشرق: محل طلوع...

«مَفْعَلَة» ← مدرسة: مدرسه، مكتبة: کتابخانه، مطبعة: چاپخانه....

اسم مکان هم غالباً به صورت مکسر و بر وزن «مَفَاعِل» جمع بسته می‌شود. مانند:

مكتبة (مکاتب)، مطبعة (مطابع)، مدرسة (مدارس) مصنع (مصانع)، ملعب (ملاعب)...

خلاصه درس

۱. اسم تفضیل برای مقایسه دو چیز و بیان برتری یکی بر دیگری مورد استفاده قرار می‌گیرد.
۲. اسم تفضیل برای مذکر بر وزن «أفعل» و برای مونث بر وزن «فُعلى» است.
۳. اسم تفضیل با حرف جر «مِنْ» معادل صفت برتر و در صورت اضافه شدن به اسم دیگر (مفرد یا جمع) به معنای صفت عالی در زبان فارسی است.
۴. اسم تفضیل در مقام مقایسه بین دو اسم مونث غالباً بر وزن «أفعل» مورد استفاده قرار می‌گیرد.
۵. اسم تفضیل غالباً به صورت جمع مکسر و بر وزن «أفاعِل» به کار می‌رود.

۶. اسم مکان در زبان عربی بر یکی از سه وزن «مَفْعَل»، «مَفْعِل» و «مَفْعَلَة» است.
۷. اسم مکان بر وزن «مَفَاعِل» جمع بسته می شود.

اختبر نفسك

عین فی العبارات التالية اسم التفضیل و اسم المكان، ثم قم بترجمة العبارات.

۱. عداوة العاقل خیرٌ من صداقة الجاهل.
۲. رجاء، أعطني قميصاً أرخص.
۳. اشتريتُ سروالاً أبيضَ من متجرٍ صديقي.
۴. مكتبةُ جامعةِ طهرانَ أغنى مكتبةً في إيران.
۵. أكلتُ الغداءَ في أفضلِ مطاعمِ المدينة.